

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

موسسه آموزش و ترویج کشاورزی

فرایند برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی آموزش‌های مهارتی بهره‌برداران کشاورزی

بهار ۱۳۹۸

دفتر آموزش بهره‌برداران کشاورزی

در راستای اجرای ابلاغیه شماره ۳۴۳۱۰۶ مورخ ۱۳۹۷/۷/۱۷ سازمان امور استخدامی، پس از ادغام معاونت ترویج و موسسه آموزش عالی علمی کاربردی و تشکیل موسسه آموزش و ترویج کشاورزی، دفتر آموزش بهره‌برداران به عنوان یکی از دفاتر تخصصی این مؤسسه، متولی تمامی آموزش‌های مهارتی بهره‌برداران در وزارت متبوع گردید. در ساختار جدید، وحدت رویه در سیاستگذاری و برنامه‌ریزی و تکثیر در اجرای برنامه‌ها به عنوان یکی از رویکردهای اصلی در نظر گرفته شد تا از تمام ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بالفعل و بالقوه بخش‌های دولتی و غیردولتی در استان‌ها بطور هدفمند استفاده شده و دو بازوی هم‌افزای مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی و مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی استان‌ها به منظور افزایش ضریب نفوذ دانش و برقراری عدالت آموزشی برای تمام بهره‌برداران، اثرگذار باشند. به منظور تسهیل و هدفمند کردن فعالیت‌های آموزشی (نیازسنجی، برنامه‌ریزی، اجراء، نظارت و ارزشیابی)، کاهش هزینه‌های اجرایی و پرهیز از موازی کاری در اجرای آموزش‌های مهارتی بهره‌برداران در استان‌ها، فرایند زیر با کسب نظرات کارشناسان و صاحب‌نظران تهیه و تدوین شده است.

ماده ۱- آموزش‌های مهارتی بهره‌برداران:

این آموزش‌ها با هدف ایجاد، ارتقا و یا ترمیم مهارت شاغلان بخش کشاورزی، علاقمندان ورود به عرصه‌های تولیدی و متقاضیان جویای شغل بر اساس ضوابط و استانداردهای آموزشی، برنامه‌ریزی و اجرا می‌شود.

ماده ۲ - مخاطبان دوره‌های آموزشی:

با توجه به اهمیت شناسایی جامعه هدف در راستای ارتقای مهارت نیروی انسانی و ارائه خدمات به‌هنگام و متناسب با شرایط مخاطبان، لازم است تا گروه‌های هدف در بخش کشاورزی شناسایی و دسته‌بندی گردند. با توجه به پراکندگی، گستردگی و تنوع فعالیت‌های بخش کشاورزی از یک سو و تنوع سطح سواد، دانش، مهارت و سن بهره‌برداران از سوی دیگر گروه‌بندی جامعه هدف آموزش از مهمترین اقدامات اولیه برای برنامه‌ریزی آموزشی است. از اینرو در این دستورالعمل برای تسهیل فرایند آموزش، گروه هدف به طبقات محدودتری تقسیم‌بندی شده است.

الف — اشخاص حقوقی که در قالب یک انجمن، تشکل، شرکت خصوصی یا تعاونی فعالیت دارند، نظیر مدیران عامل، ارکان و اعضای هیات مدیره شرکت‌های خدمات فنی مهندسی و مشاوره‌ای کشاورزی، مراکز خدمات غیردولتی، سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور، سازمان بسیج مهندسین کشاورزی و منابع طبیعی، خانه کشاورز، کشت و صنعت‌ها، شهرک‌های کشاورزی، تعاونی‌های تولید، تعاونی‌های روستایی و عشایری، نظام صنفی فعالیت‌های کشاورزی، سازمان‌های مردم‌نهاد و نیز مددکاران ترویجی و تسهیلگران زن روستایی.

ب — متقاضیان دریافت مجوز فعالیت یا تسهیلات بانکی، تولیدکنندگان برتر و کشاورزان نمونه، خبره و پیشرو، متقاضیان جویای شغل و علاقمند به یادگیری علوم کشاورزی، متقاضیان طرح‌های توسعه بخش کشاورزی، مخاطبان دوره‌های آموزشی دستگاه‌های لشکری و کشوری، مخاطبان خاص ادارات کل بهزیستی، زندان‌ها، کمیته امداد در سطح استان و همچنین بهره‌برداران متقاضی

دوره‌های آموزشی در سطوح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی که به دنبال فراگیری یک مهارت جدید یا ارتقا و ترمیم مهارت شغلی در یک حوزه خاص کشاورزی هستند.

ج - اشخاص حقیقی شامل شاغلان و فعالان در بخش کشاورزی و منابع طبیعی (اعم از شاغلان بخش زراعت، باغبانی، دامپروری، شیلات و آبیان، جنگل، مرتع و ...) در سطح شهرستان، مرکز جهاد کشاورزی، روستا، پهنه و مزرعه که متقاضی فراگیری یک مهارت جدید یا ارتقا مهارت شغلی در یک حوزه خاص کشاورزی هستند.

ماده ۳- تشکیل کارگروه برنامه‌ریزی آموزش مهارتی استانی و شرح وظایف

به منظور تسهیل در امر برنامه‌ریزی آموزشی استان، کارگروه برنامه‌ریزی آموزش مهارتی استانی ذیل شورای تحقیقات، آموزش و ترویج استان (**شورای تات**) تشکیل می‌شود.

***اعضای کارگروه برنامه‌ریزی آموزش مهارتی استانی:**

- ۱- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان یا نماینده تام‌الاختیار (رئیس کارگروه)
 - ۲- رئیس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی
 - ۳- مدیر هماهنگی ترویج کشاورزی
 - ۴- معاون آموزشی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی
 - ۵- رئیس اداره آموزش بهره‌برداران مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی
 - ۶- رئیس اداره آموزش بهره‌برداران مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی
 - ۷- نمایندگان معاونت‌ها و مدیریت‌های سازمان جهاد کشاورزی
 - ۸- نماینده ادارت کل سازمان‌های وابسته به وزارت (دامپزشکی، شیلات، منابع طبیعی، امور عشایر و ...)
 - ۹- نماینده روسای مراکز جهاد کشاورزی (به تایید مدیر هماهنگی ترویج کشاورزی)
 - ۱۰- دبیر مروجان مسئول پهنه‌های تولیدی استان
 - ۱۱- مدیر اجرایی نظام صنفی بخش کشاورزی استان
 - ۱۲- نماینده تشکلهای بخش کشاورزی (به تایید مدیریت تعاون روستایی استان)
 - ۱۳- نماینده مدیران جهاد کشاورزی شهرستان‌های تابعه
 - ۱۴- نماینده روسای ادارت ترویج شهرستان‌ها
 - ۱۵- نماینده اتاق بازرگانی صنعت، معدن و کشاورزی
- تبصره ۱:** احکام اعضا کارگروه برنامه‌ریزی آموزش‌های مهارتی استانی توسط رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان ابلاغ می‌شود.
- تبصره ۲:** انتخاب دبیر کارگروه از سوی رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان انجام می‌شود.

تبصره ۳: در استان‌هایی که بیش از یک مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی وجود دارد، حضور رئیس مرکز و معاون آموزشی و رئیس اداره بهره‌برداران همه مراکز الزامی است.

***اهم وظایف کارگروه برنامه‌ریزی آموزش مهارتی استانی**

- ۱- اولویت‌بندی برنامه‌ها و پروژه‌های قابل اجرا در استان بر اساس سیاست‌های وزارت متبوع و ویژگی‌های استان
- ۲- اولویت‌بندی نیازهای احصا شده در استان و تطبیق آن‌ها با سیاست‌ها و برنامه‌های وزارت
- ۳- تقسیم کار بین ادارات آموزش بهره‌برداران در مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی به منظور هم‌افزایی و بهبود کیفی خدمات طبق ضوابط ابلاغی
- ۴- فراهم نمودن زمینه اجرایی آیین نامه‌ها و بخشنامه‌های مرتبط در سطح استان
- ۵- نظارت بر حسن اجرای دوره‌های آموزشی
- ۶- ارسال پیشنهادات و نظرات کارشناسی، نقاط ضعف و قوت دوره‌های آموزشی در قالب گزارش‌های ادواری به دفتر آموزش بهره‌برداران به منظور رفع مشکلات و بهبود کیفیت دوره‌ها
- ۷- احصا و پیشنهاد عناوین آموزشی مورد نیاز بهره‌برداران بخش کشاورزی استان با رویکرد توسعه فرصت‌های شغلی و فضای کسب و کار

ماده ۴- امکان‌سنجی، نیازسنجی و اولویت‌بندی دوره‌های آموزش مهارتی بهره‌برداران

با محوریت پاسخ به نیازهای آموزشی بهره‌برداران، وظیفه امکان‌سنجی، نیازسنجی، اولویت‌بندی و برنامه‌ریزی آموزش‌های مهارتی کشاورزی بر اساس استانداردها و ضوابط موجود، بر عهده کارگروه برنامه‌ریزی آموزش‌های مهارتی استانی طبق گام‌های اجرایی زیر می‌باشد.

***گام‌های اجرایی فرایند برنامه‌ریزی آموزش‌های مهارتی بهره‌برداران**

- ۱- اخذ برنامه‌ها و نیازسنجی اعلام شده از سوی دفتر آموزش بهره‌برداران، برگرفته از نیازهای آموزشی سالانه معاونت‌ها و سازمان‌های وابسته ستادی که در سامانه سابق امکان دسترسی به آن وجود دارد.
- ۲- اخذ نیازهای آموزشی استانی برگرفته از نیازهای شناسایی شده بهره‌برداران در سطح پهنه‌های تولیدی که توسط مروجان مسئول پهنه به روسای مراکز جهاد کشاورزی و مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان‌ها اعلام می‌شود. مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی استان پس از مکاتبه و جمع‌آوری این دسته از نیازهای آموزشی سالانه، موارد را به دبیرخانه کارگروه مذکور اعلام و در جلسات بررسی خواهد شد.
- ۳- اخذ نیازهای آموزشی مربوط به برنامه‌ها و سیاست‌های ادارات کل استانی، معاونت‌ها و مدیریت‌های ستادی سازمان جهاد کشاورزی استان، مراکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی و نیازهای احصا شده توسط تشکلات و انجمن‌ها که قرار است در سطح استان اجرایی گردد.

۴- بررسی دقیق در حوزه مشاغل کشاورزی که فرصت ایجاد اشتغال داشته و امکان توسعه آن با توجه به ظرفیت‌های استانی وجود دارد و برنامه‌ریزی به منظور جذب مخاطب و آموزش به متقاضیان ورود به این مشاغل در سطح استان.

۵- دبیرخانه آموزش‌های مهارتی بخش کشاورزی ذیل کارگروه برنامه‌ریزی آموزش‌های مهارتی استانی شروع به کار نموده و وظیفه پیگیری و جمع‌آوری نیازهای آموزشی هر بخش را به عهده دارد.

۶- کارگروه مذکور، وظیفه تجزیه و تحلیل نیازهای احصا شده، اولویت‌بندی آنها، تقسیم وظایف بین مجریان بر اساس ضوابط اعلام شده و تصمیم‌گیری جهت تدوین برنامه آموزشی پیشنهادی سالانه استان را بر عهده دارد.

تبصره ۴: تهیه و تدوین برنامه نیازسنجی آموزشی به دو صورت زیر انجام خواهد گرفت:

— **نیاز سنجی سالیانه:** این نوع نیاز سنجی یکبار در سال انجام می‌گیرد. مهلت زمانی تدوین و ارائه این نوع نیازسنجی حداکثر تا اول اسفندماه هر سال برای سال بعد است.

— **نیاز سنجی موردی:** با توجه به متغیر بودن نیازهای مخاطبان بخش کشاورزی در شرایط زمانی و مکانی مختلف که می‌تواند ناشی از بروز بحران‌ها و یا وقایع پیش‌بینی نشده باشد، کارگروه برنامه‌ریزی آموزش‌های مهارتی موظف است سریعاً نیازهای مخاطبان را شناسایی و پس از هماهنگی با مؤسسه آموزش و ترویج اقدامات لازم برای اجرایی شدن دوره‌ها را به عمل آورد.

تبصره ۵: لازم است تا تمامی عناوین پیشنهادی دوره‌های مهارتی که مدیریت هماهنگی ترویج استان هر ساله از محل اعتبارات استانی برنامه‌ریزی و اجرا می‌نماید، در تقویم پیشنهادی استان ذکر و در سامانه دفتر آموزش بهره‌برداران بارگذاری شود.

تبصره ۶: در تهیه و تدوین نیازسنجی سالانه لازم است تا کارگروه استانی برنامه‌های پیشنهادی را در قالب دو فرم ذیل ارائه نماید. لازم به توضیح است که فرم ۲ با هدف برنامه‌ریزی برای ورود جوانان و علاقمندان به مشاغل کشاورزی و ارائه آموزش‌های تخصصی شغلی طراحی شده است.

نمونه فرم ۱- نیازسنجی دوره‌ها (پودمان‌های) آموزش مهارتی

ردیف	بخش (دستگاه/ معاونت/ سازمان)	پروژه (دفتر/ طرح)	عنوان دوره / پودمان	تعداد دوره	تعداد فراگیر (نفر)	محل اجرا	زمان اجرا (ماه)	محل تامین اعتبار				گروه مخاطب	مجری
								ملی	استانی	آزاد	مشارکتی		

*تعاریف مربوط به اصطلاحات موجود در فرم:

دستگاه: سازمان نهضت سوادآموزی، سازمان فنی حرفه‌ای، سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور، سازمان دامپزشکی، سازمان شیلات ایران، سازمان امور عشایر، سازمان چای و ... می‌باشد.

منظور از معاونت: کلیه معاونت‌های وزارت متبوع از جمله باغبانی، زراعت، امور تولیدات دامی و معاونت‌های زیر مجموعه سازمان‌های تابعه وزارت مانند: توسعه بازرگانی و صنایع کشاورزی، توسعه آبریز پروری، صید و امور صیادان، بهبود کیفیت، فراوری و توسعه بازار و ... می‌باشد.

دفتر: کلیه دفاتر زیر مجموعه معاونت‌های وزارت متبوع و سازمان‌های تابعه مانند: دفتر میوه‌های سردسیری و خشک، دفتر میوه‌های گرمسیری و نیمه گرمسیری، غلات و محصولات اساسی و ... می‌باشد.

طرح (موضوعات خاص): زیتون، گندم، دانه‌های روغنی، گیاهان دارویی، توسعه گلخانه‌های کشور، چغندر قند و نیشکر، پنبه، دام و طیور، زنبور عسل و ... می‌باشد.

نمونه فرم ۲- نیازسنجی دوره‌های آموزش مهارتی ویژه متقاضیان جویای شغل و علاقمند به یادگیری علوم کشاورزی

ردیف	معاونت/سازمان/دفتر	عنوان شغل	عنوان پودمان (دوره)	محل تامین اعتبار				زمان اجرا (ماه)
				کشور	استان	شهر	مشارکتی	

ماده ۵- تقویم آموزشی:

دفتر آموزش بهره‌برداران، پس از جمع‌آوری و بررسی نیازسنجی‌های ارسالی از سوی استان‌ها و انجام اصلاحات و بازنگری در اولویت‌ها و تصویب برنامه‌ها، عناوین تایید شده آموزشی را در قالب برنامه (تقویم) آموزش بهره‌برداران به مدیریت هماهنگی ترویج سازمان جهاد کشاورزی و مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان، برای اجرا، ابلاغ می‌نماید. شایان ذکر است، شماره نامه یاد شده به عنوان مجوز برگزاری دوره‌های آموزش بهره‌برداران کشاورزی هر سال در سامانه سابک به منظور صدور گواهینامه‌های آموزشی درج می‌گردد. پس از این، مجریان استانی می‌توانند با استفاده از سامانه سابک، اقدام به برگزاری دوره‌های آموزشی نمایند.

ماده ۶- سامانه سابک (سامانه آموزش بهره‌برداران کشاورزی):

با هدف تسهیل در فرایندها، رفع موانع و محدودیت‌ها، ارتقا و بهبود کیفی دوره‌های آموزش بهره‌برداران کشاورزی، ضروری است تمامی مراحل اجرایی آموزش‌های بهره‌برداران از سال ۱۳۹۸ با استفاده از ظرفیت سامانه سابک انجام شود. این سامانه،

هوشمندسازی فرایندهای سازمانی در روند آموزش بهره‌برداران کشاورزی را میسر می‌سازد. بر این اساس، هر یک از روسای ادارات آموزش بهره‌برداران در مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی و مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان، به عنوان کاربران (ادمین) استانی تعریف شده که امکان بارگذاری اطلاعات بهره‌برداران، تهیه پرونده آموزشی فراگیران، برگزاری دوره‌های آموزشی، گزارشگیری و ... در سامانه را خواهند داشت.

ماده ۷- اجرای دوره‌های آموزش مهارتی بهره‌برداران:

— اولویت اجرای آموزش‌های مهارتی بهره‌برداران برای گروه مخاطبان موجود در طبقه (الف و ب) با مراکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان‌ها خواهد بود که با هماهنگی موسسه آموزش و ترویج کشاورزی (دفتر آموزش بهره‌برداران) در چارچوب اولویت‌های استان‌ها و مناطق، اجرا خواهد شد.

— اولویت اجرای آموزش‌های بهره‌برداران برای گروه مخاطبان موجود در طبقه (ج) با مدیریت هماهنگی ترویج استان خواهد بود، که با هماهنگی موسسه آموزش و ترویج کشاورزی (دفتر آموزش بهره‌برداران) در چارچوب اولویت‌های استان‌ها و مناطق، اجرا خواهد شد.

تبصره ۷: بنا به صلاحدید کارگروه استانی و با توجه به امکانات و ظرفیت‌های طرفین (مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی و مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی) هر یک از دو مجری استانی ضمن مکاتبه با دفتر آموزش بهره‌برداران، می‌توانند مسئولیت برگزاری آموزش‌های مهارتی گروه‌های هدف یکدیگر را بر عهده داشته باشند.

تبصره ۸: دفتر آموزش بهره‌برداران بنا به ضرورت، هر ساله با سازمان‌ها/دستگاه‌ها و معاونت‌ها اقدام به انعقاد تفاهم‌نامه‌های آموزشی می‌نماید. این گونه آموزش‌ها مطابق دستورالعمل‌ها و مفاد تفاهم‌نامه و گروه مخاطب، به هر یک از مجریان استانی برای اجرا، ابلاغ می‌شود.

تبصره ۹: به منظور ارتقا سطح کیفی دوره‌های برگزار شده توسط مراکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان با توجه به ظرفیت مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی در جذب و جلب مخاطبان و دسترسی به عرصه، ضروری است تا این مدیریت و ادارت تابعه آن در شهرستان‌ها نهایت همکاری را در فراخوان دوره‌های مرکز، اطلاع‌رسانی به مخاطبان و جذب فراگیر ارائه نمایند.

تبصره ۱۰: شایسته است مجریان، با در نظر داشتن موقعیت فراگیران، اهداف آموزشی، خط مشی برنامه، محتوای برنامه آموزشی و سرفصل‌های موجود به قسمت‌های عملی دوره‌های آموزشی توجه ویژه نموده و حتماً بخش عملی دوره‌ها در مزرعه، گلخانه، کارگاه‌ها با امکانات و تجهیزات کافی برگزار شود.

تبصره ۱۱: گزارشات دوره‌ای آموزش مهارتی و انعکاس نظرات برای مخاطبان گروه **الف و ب** را مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی استان و گروه ج را مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی استان به طور جداگانه علاوه بر بارگذاری در سامانه سابق به دفتر آموزش بهره‌برداران ارائه خواهند نمود.

تبصره ۱۲: لازم به توضیح است که گزارش عملکرد آموزش بهره‌برداران استان در پایان سال با توجه به مجموع عملکرد هر دو مجری استانی (مرکز تحقیقات و آموزش و مدیریت هماهنگی ترویج) محاسبه خواهد شد و در رتبه‌بندی استان‌ها، عملکرد هر دو مجری با هم محاسبه خواهد شد. لذا همکاری در اجرای دوره‌ها به منظور ارتقا سطح کیفی و کمی، ضروری است.

تبصره ۱۳: لازم است تا هر یک از مجریان استانی نسبت به مستندسازی فرایند اجرای دوره‌های آموزشی بهره‌برداران و ارسال به موقع این مستندات اعم از فیلم، عکس، بررسی اثربخشی دوره‌ها به صورت مقایسه‌ای قبل و بعد از اجرای دوره‌ها، اقدام نموده و به صورت فصلی این مستندات آموزشی را به دفتر آموزش بهره‌برداران موسسه ارسال نمایند.

ماده ۸ - گواهی نامه آموزش‌های مهارتی:

صدور گواهی نامه آموزشی با استفاده از سامانه سابق با امضا مجری دوره به نمایندگی از طرف رئیس موسسه آموزش و ترویج کشاورزی امکان‌پذیر خواهد بود.

ماده ۹ - نظارت و ارزشیابی برنامه‌های آموزشی

ارزشیابی و نظارت فعال در روند فعالیت‌های آموزشی بهره‌برداران و بررسی‌های کامل بر حسن اجرای این برنامه‌ها، بر عهده دفتر آموزش بهره‌برداران کشاورزی موسسه آموزش و ترویج کشاورزی است.

تبصره ۱۴: مسئولیت سیاست‌گذاری، سازمان‌دهی، تدوین شاخص‌های کمی و کیفی، به‌هنگام سازی آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و فرایندهای آموزش بهره‌برداران بر عهده دفتر آموزش بهره‌برداران موسسه می‌باشد که در این زمینه همواره از استان‌های پیشرو و صاحب ایده نیز مساعدت خواهد گرفت.

ماده ۱۰ - همکاری با بخش خصوصی در اجرای آموزش‌های مهارتی بهره‌برداران

به منظور استفاده از امکانات بخش خصوصی در برگزاری دوره‌های آموزشی، همچنین فراهم شدن فضای رقابت و بهبود کارایی، مراکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی و مدیریت‌های هماهنگی ترویج استان می‌توانند با رعایت ضوابط و قوانین مربوطه که متعاقباً توسط موسسه آموزش و ترویج کشاورزی اعلام خواهد شد، همکاری لازم را با بخش خصوصی داشته باشند.

این شیوه نامه، با هدف یکسان‌سازی فعالیت‌های آموزشی، در ۱۰ ماده و ۱۴ تبصره در تاریخ ۱۳۹۸/۳/۲۹ در موسسه آموزش و ترویج کشاورزی تصویب و به مدیریت‌های هماهنگی ترویج کشاورزی و مراکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان‌های کشور برای اجرا، ابلاغ گردید.